

**Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри
менеджменту та освітніх технологій
від 29 червня 2026 року №5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
Протокол засідання Вченої ради
ХОІППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації методистів, завідувачів відділів та культорганізаторів
закладів позашкільної освіти**

Розробник: Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка (*Білошицький Сергій Володимирович*, доктор політичних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та освітніх технологій ХОІППО ім. А. Назаренка, *Пастернак Олександра Віленівна*, старший викладач кафедри менеджменту та освітніх технологій ХОІППО ім. А. Назаренка).

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток загальних та професійних компетентностей.

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2031.

Рецензенти:

Інна НАУМЧУК, кандидат педагогічних наук, завідувач науковим відділом Хмельницького обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді.

Надія ОРЛОВСЬКА, методист науково-методичного центру виховної роботи, позашкільної освіти та моніторингових досліджень Хмельницького ОІППО ім. А. Назаренка.

© Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, 2026

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Актуальність програми зумовлена необхідністю реалізації положень Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про академічну доброчесність», концептуальних засад Нової української школи, сучасних підходів до управління якістю освіти та розвитку освітніх організацій. Тенденції розвитку позашкільної освіти в Україні, реалізація державної освітньої політики, процеси цифрової трансформації, децентралізації управління, забезпечення якості освіти та створення безпечного освітнього середовища зумовлюють необхідність постійного професійного розвитку керівників різних ланок та фахівців закладів позашкільної освіти. Сучасний менеджер повинен володіти управлінськими, комунікативними, проєктувальними, цифровими та лідерськими компетентностями, необхідними для ефективного виконання професійних обов'язків. Розвиток у керівників та фахівців цих компетентностей позитивно впливатиме на якість забезпечення організації освітнього процесу в ЗПО, координації діяльності педагогічного колективу, впровадження інновацій, здійснення моніторингу якості освітньої діяльності та реалізації стратегії розвитку закладу.

Програма спрямована на розвиток професійних компетентностей методистів, завідувачів відділів та культорганізаторів закладів позашкільної освіти, формування готовності до здійснення ефективної управлінської діяльності, організації освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу, забезпечення якості позашкільної освіти, впровадження інноваційних практик, розвитку партнерської взаємодії та професійного лідерства.

Навчання за програмою допоможе слухачам осучаснити знання й удосконалити практичні навички щодо організації діяльності закладу позашкільної освіти, управління освітніми процесами, забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників, створення сучасного освітнього середовища та реалізації стратегічних завдань розвитку закладу освіти відповідно до потреб суспільства та держави.

Цільова група: керівні та педагогічні працівники ЗПО (методисти, завідувачі відділів та культорганізатори).

Обсяг (тривалість): 72 години (2,4 кредити ЄКТС).

Особливості реалізації програми: зміст програми об'єднано в чотири навчальні модулі. Реалізація програми ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи. Тривалість програми – 2 тижні. Для успішної реалізації практичного компоненту програми слухачам рекомендується приєднуватись до онлайн-занять з персонального комп'ютера або ноутбука.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна, змішана, на базі замовника).

Мета підвищення кваліфікації: забезпечити неперервний професійний розвиток керівних та педагогічних працівників ЗПО, розвиток їхніх загальних і професійних компетентностей для ефективного управління освітнім процесом відповідно до основних напрямів державної політики в галузі позашкільної освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- удосконалити й осучаснити знання нормативно-правових засад функціонування та розвитку позашкільної освіти;
- сформувати й розвинути навички організації та координації освітнього процесу в закладі позашкільної освіти;
- розвинути вміння здійснювати моніторинг якості освітньої діяльності та аналіз результатів освітнього процесу;
- розвинути компетентності щодо створення безпечного, інклюзивного та здоров'язбережувального освітнього середовища;
- осучаснити навички використання цифрових технологій та інформаційно-комунікаційних сервісів в управлінській і методичній діяльності;
- вдосконалити уміння організовувати професійний розвиток педагогічних працівників та здійснювати методичний супровід їхньої діяльності;
- розвинути здатність до організації формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі позашкільної освіти, уміння здійснювати стратегічне та оперативне планування освітньої діяльності;
- розвинути навички проєктного менеджменту та залучення додаткових ресурсів для розвитку закладу;
- вдосконалити здатність до прийняття ефективних управлінських рішень у складних і кризових ситуаціях;
- розвинути управлінську, організаційну, лідерську, емоційно-етичну та комунікативну компетентності;
- удосконалити здатність до інноваційної діяльності та управління змінами.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- загальні компетентності: громадянська, соціальна, культурна, когнітивна, підприємницька;
- професійні компетентності: нормативно-правова; стратегічного управління закладом освіти; стратегічного управління персоналом; забезпечення якості освіти та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти; лідерська; педагогічна; соціального та мережевого партнерства; здоров'язбережувальна; інклюзивна; проєктувальна; інноваційна; здатність до навчання впродовж життя; інформаційно-цифрова.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

Знання й розуміння:

- сучасного законодавства у сфері освіти та позашкільної освіти, основних напрямів державної політики в галузі освіти, особливостей соціально-економічного розвитку територій у процесі децентралізації влади в Україні та автономії закладів освіти;
- теоретичних основ стратегічного менеджменту та методології розроблення стратегії розвитку ЗПО;

- процесу трансформації місії та візії закладу освіти в конкретні щорічні операційні плани з урахуванням тенденцій розвитку громади та потреб сучасних дітей і молоді;

- поняття про систему якості освіти в Україні, сутності інституційного аудиту ЗПО як комплексного зовнішнього оцінювання освітніх і управлінських процесів та дотримання вимог законодавства;

- поняття про внутрішній моніторинг якості освіти (освітньої діяльності) в ЗПО; напрямів моніторингових досліджень, рекомендованих нормативною базою до проведення в рамках формування ВСЗЯО в ЗПО; пріоритетів у визначенні напрямів моніторингових досліджень, актуальних для сучасних ЗПО;

- сутності соціологічного підходу до вивчення стану освіти та місця соціології в процедурах інституційного аудиту, самооцінювання та моніторингу якості освіти;

- ролі сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітньому та управлінському процесах.

Уміння:

- здійснювати стратегічне планування, створювати умови для безперервного професійного розвитку педагогічних працівників;

- використовувати інструменти стратегічного аналізу й мікс-аналітики для аналізу функціонування та розвитку закладу в умовах сучасних викликів;

- здійснювати організаційні заходи щодо документування управлінської інформації; контролювати дотримання вимог щодо порядку ведення документування;

- забезпечувати якість освітнього процесу через впровадження сучасних методів, технологій, інструментів в освітній процес;

- брати участь у створенні внутрішньої системи забезпечення якості освіти; здійснювати внутрішній моніторинг якості освіти, самооцінювання освітніх і управлінських процесів та використовувати результати цих досліджень для коригування освітньої діяльності;

- застосовувати сучасні цифрові інструменти, хмарні технології й платформи для організації освітнього процесу; забезпечувати організацію дистанційного та змішаного навчання в ЗПО; застосовувати методи захисту персональних даних у цифровому просторі.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей та досягнення очікуваних результатів навчання.

Максимальна кількість балів – 100.

Компонент оцінювання	Максимальна кількість балів
Виконання практичних завдань упродовж навчання	40
Педагогічна практика та участь у професійних обговореннях	20
Підсумкова конференція	20
Підсумкове тестування	20
Разом	100

Для успішного завершення навчання та отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації слухач повинен набрати не менше 60 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво.

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Особливістю реалізації Програми є прикладна й практична спрямованість навчання, що забезпечується застосуванням інтерактивних технологій (тренінгів, кейс-методу, аналізу управлінських ситуацій, моделювання управлінських рішень, спільного виконання завдань тощо).

Підсумкові заходи включають виконання поточних практичних завдань у цифровій платформі Google Classroom, презентацію власного управлінського досвіду під час онлайн-конференції в Google Meet та фінальне комп'ютерне тестування, що сприяє комплексному оцінюванню засвоєння навчального матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 3 модулів та 22 взаємопов'язаних тем.

На засвоєння змісту Програми відводиться 72 год., із них: 20 год. – лекційні заняття, 44 год. – практична робота, 4 год. – контрольні заходи, 4 год. – підсумкова сесія.

Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ					

Тема 1.1. Інклюзивна освіта як психолого-педагогічна проблема, виклик сучасності, передумова дотримання прав людини	2				2
Тема 1.2. Розвиток інклюзивної компетентності керівника/педагогічного працівника закладу освіти	2	2			4
Тема 1.3. Деонтологія інклюзивного навчання як основа професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти	1	1			2
Тема 1.4. Концепція безбар'єрності в забезпеченні рівності, доступності, толерантності та взаєморозуміння між суб'єктами освітньої взаємодії	2				2
Тема 1.5. Соціально-психологічні аспекти розвитку особистості в малій соціальній групі. Роль менеджменту та психологічної служби ЗПО в гармонізації соціально-психологічного клімату в педагогічних і учнівських колективах	1	3			4
Тема 1.6. Розвиток емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу як пріоритетний напрям діяльності ЗПО: нормативні аспекти, діагностика, організаційні заходи та розвивальні техніки		2			2
Разом за модулем 1	8	8			16
МОДУЛЬ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗПО. САМООЦІНЮВАННЯ ТА МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ					
Тема 2.1. Державна політика в системі забезпечення якості освіти. Інституційний аудит. Позапланові перевірки закладу позашкільної освіти	2				2
Тема 2.2. Внутрішня система забезпечення якості освіти в ЗПО. Самооцінювання освітніх та управлінських процесів: методи збору інформації, дослідницькі інструменти і порядок проведення	1	1			2

Тема 2.3. Внутрішній моніторинг якості освіти: нормативні вимоги, організація проведення, документаційне забезпечення та коригування освітньої діяльності. Розробка шаблону моніторингу якості освіти	1	3			4
Тема 2.4. Соціологічні процедури як складова формування ефективної ВСЗЯО в ЗПО: нормативні вимоги, інституційні підходи та організаційні заходи. Організація позаштатної соціологічної служби	1	3			4
Тема 2.5. Політика академічної доброчесності в ЗПО	1	1			2
Тема 2.6. Педагогічна рада в ЗПО: статус, повноваження та роль в управлінні якістю освіти	1	1			2
Разом за модулем 2:	7	9			16
МОДУЛЬ 3. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ					
Тема 3.1. Нормативно-правове забезпечення функціонування освіти в умовах системних змін	1	1			2
Тема 3.2. Стратегії розвитку, тенденції та зміни в позашкільній освіті в сучасних умовах. Сутність компетентнісного підходу в позашкільній освіті	1	1			2
Тема 3.3. Мотиваційний менеджмент, шляхи та засоби розвитку мотивації педагогів та здобувачів освіти		2			2
Тема 3.4. Діловодство в закладах освіти. Електронний документообіг. Звернення громадян. Доступ до публічної інформації	1	1			2
Тема 3.5. Безпечний освітній простір ЗПО: умови, підходи та особливості організації з урахуванням сучасних вимог	2	2			4
Тема 3.6. Наукова діяльність ЗПО. Портфоліо досягнень керівників, педагогів та здобувачів освіти як управлінська та освітня технологія		2			2

Тема 3.7. Усноісторичні, пошукові та історико-меморіальні проекти в ЗПО як фактор повоєнної освіти: мета, умови реалізації, психолого-педагогічний та соціальний ефекти		2			2
<i>Інформаційно-цифрова компетентність</i>					
Тема 3.8. Створення та використання цифрових ресурсів для управління освітнім процесом у ЗПО		4			4
Тема 3.9. Штучний інтелект: нові можливості для підвищення якості управлінських рішень		4			4
Тема 3.10. Кібербезпека в закладі освіти. Безпека роботи з інтернетом		2			2
3.11. Педагогічна практика		4			4
Разом за модулем 3	5	25			30
Підсумкові заходи					
Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника		2			2
Контроль знань (тестування, підсумкова робота тощо)				4	4
Підсумкова сесія (конференція) з обміну досвідом				4	4
Усього	20	44		8	72

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 1.1. Інклюзивна освіта як психолого-педагогічна проблема, виклик сучасності, передумова дотримання прав людини

Проблема освіти дітей з ООП в сучасному суспільстві. Інклюзивна освіта: сутність і завдання. Принципи та цінності інклюзивної освіти. Рання концепція «нормалізації» та її положення. Основна термінологія інклюзивної освіти в Україні. Класифікації осіб з ООП. Етапи еволюції інклюзії: «виключення», «сегрегація», «інтеграція», «інклюзія», «спільне навчання різних дітей». Механізм самооцінювання «індекс інклюзії» здобувачів освітніх послуг. Індикатори інклюзії: інклюзивна культура, інклюзивна політика та інклюзивна практика. Компоненти успішної реалізації інклюзивної освіти.

Тема 1.2. Розвиток інклюзивної компетентності керівника /педагогічного працівника закладу освіти

Організація інклюзивного освітнього середовища як один із ключових компонентів розвитку інклюзивної компетентності педагогічного працівника закладу освіти. Складові ЗО, який розвиває інклюзивне середовище: формування інклюзивної культури; якісний менеджмент і стратегічне планування; здобувачі освіти, яким потрібна підтримка, й здобувачі освіти, які готові її надати; батьки як активні партнери й учасники інклюзивного навчання; достатній та підготовлений персонал; доступна інформаційна, матеріально-технічна база та інфраструктура; фінансування. Складові формування культури інклюзивності в ЗО. Поняття інклюзивної компетентності в наукових джерелах. Компоненти та критерії інклюзивної компетентності педагогічного працівника. Розвиток інклюзивної компетентності. Інклюзивна компетентність європейського зразка.

Тема 1.3. Деонтологія інклюзивного навчання як основа професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти

Теоретико-методологічні аспекти інклюзивного навчання. Педагогічна деонтологія як наука. Основні вимоги щодо ставлення керівника ЗО до своєї праці в умовах інклюзивного навчання. Завдання деонтології інклюзивної освіти. Принципи взаємодії з дітьми з ООП. Структурні компоненти професійних компетентностей педагогічного працівника в інклюзивному середовищі. Принципи деонтології інклюзивної освіти. Підготовка педагогічного працівника до організації інклюзивного освітнього простору в ЗО. Стилі сімейного виховання, які негативно впливають на особистісний розвиток здобувачів освіти (гіпопротекція, домінуюча гіперпротекція, потураюча гіперпротекція, емоційне неприйняття, виховання в умовах підвищеної моральної відповідальності) та їх коригування.

Тема 1.4. Концепція безбар'єрності в забезпеченні рівності, доступності, толерантності та взаєморозуміння між суб'єктами освітньої взаємодії

Безбар'єрність як нова суспільна норма в Україні. Освітня безбар'єрність. Шість напрямків безбар'єрності. Світові практики концепції безбар'єрності. Мандрівка «Довідником безбар'єрності». Приклади бар'єрів. Рекомендації щодо мовної безбар'єрності. Створення інклюзивного безбар'єрного освітнього середовища. Вектори концепції безбар'єрності: фізична, інформаційна, суспільна, економічна, цифрова та освітня. Основи безбар'єрності: доступність, толерантність, рівність, взаєморозуміння. Безбар'єрна країна: модель суспільства без обмежень, з широким колом можливостей для кожного.

Тема 1.5. Соціально-психологічні аспекти розвитку особистості в соціальній групі. Роль менеджменту та психологічної служби ЗПО в гармонізації соціально-психологічного клімату в педагогічних і учнівських колективах

Соціальна психологія як галузь знань про взаємодію особистості й соціальної групи. Соціально-психологічні дослідження. Групові процеси та групова динаміка. Особливості взаємодії всередині учнівських та педагогічних колективів, їхній вплив на психологічний комфорт учасників освітнього процесу. Управлінська стратегія керівництва та психологічної служби ЗПО щодо діагностики й корекції психологічного клімату в ЗО та гуртках (секціях). Соціометрія Дж. Морено та інші

діагностичні методики. Методи та підходи до гармонізації соціально-психологічного клімату, які сприяють зниженню рівня конфліктності й напруги.

Тема 1.6. Розвиток емоційного інтелекту суб'єктів освітнього процесу як пріоритетний напрям діяльності ЗПО: нормативні аспекти, діагностика, організаційні заходи та розвивальні техніки

Інтелект і його види. Взаємозв'язок когнітивного та емоційного інтелектів. Нормативно-правові аспекти та державні стандарти, що регламентують формування емоційної культури в ЗПО. Методи діагностики рівнів розвитку емоційного інтелекту в педагогів і здобувачів освіти. Організаційні заходи з розвитку емоційного інтелекту в учасників освітнього процесу. Розвивальні техніки, вправи та психологічні інструменти для саморегуляції та підвищення емпатії.

МОДУЛЬ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗПО. САМООЦІНЮВАННЯ ТА МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Тема 2.1. Державна політика в системі забезпечення якості освіти. Інституційний аудит. Позапланові перевірки закладу позашкільної освіти

Якісна освіта як один із основних індикаторів якості життя. Основні властивості та характеристики освітнього процесу, що визначають його якість. Діаграма освітнього процесу за К. Ishikawa. Державна політика в системі забезпечення якості освіти в Україні. Система забезпечення якості освіти в Україні та мета її функціонування. Складові системи забезпечення якості освіти: система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти. Інституційний аудит як складова зовнішнього оцінювання якості освітньої діяльності закладу освіти. Мета, завдання та структура інституційного аудиту. Напрями оцінювання освітніх і управлінських процесів. Вплив результатів інституційного аудиту на роботу закладу освіти. Аналіз та врахування результатів інституційного аудиту для вдосконалення освітнього й управлінського процесів.

Тема 2.2. Внутрішня система забезпечення якості освіти в ЗПО. Самооцінювання освітніх та управлінських процесів: методи збору інформації, дослідницькі інструменти та порядок проведення

Внутрішня система забезпечення якості освіти та її складові. Розроблення та затвердження положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в закладі позашкільної освіти, забезпечення її функціонування. Самооцінювання діяльності ЗПО. Методи збору інформації та інструменти для вивчення освітніх і управлінських процесів у закладі освіти. Методи коригування управлінської й освітньої діяльності. Процедури оцінювання ефективності управлінської діяльності. Прийняття управлінського рішення на основі результатів самоаналізу, рефлексії, контролю й оцінювання ефективності управлінської діяльності.

Тема 2.3. Внутрішній моніторинг якості освіти як складова ВСЗЯО в ЗПО:

нормативні вимоги, організація проведення, документаційне забезпечення та коригування освітньої діяльності

Моніторинг якості освіти. Види моніторингу. Головні завдання внутрішнього моніторингу якості освіти. Нормативні вимоги до порядку та процедури проведення внутрішнього моніторингу якості освіти. Етапи проведення внутрішнього моніторингу якості освіти. Організаційні заходи щодо проведення внутрішнього моніторингу якості освіти для відстеження й коригування результатів освітньої діяльності. Складання документації щодо моніторингових досліджень у ЗПО.

Тема 2.4. Соціологічні процедури як складова формування ефективної ВСЗЯО в ЗПО: нормативні вимоги, інституційні підходи та організаційні заходи

Соціологія як галузь знань про закономірності розвитку соціуму. Соціологічні методи дослідження. Роль та місце соціологічних процедур у процесі побудови та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в сучасному закладі освіти. Нормативно-правові вимоги та державні стандарти щодо проведення в ЗПО соціологічних процедур. Алгоритм організації соціологічних досліджень у ЗПО. Якісний аналіз соціологічних маркерів.

Тема 2.5. Політика академічної доброчесності в ЗПО

Академічна доброчесність у вимірі глобального контексту й сучасної української школи: фундаментальні цінності. Нормативно-правове забезпечення розбудови політики академічної доброчесності в закладі освіти. Базові цінності академічної доброчесності. Академічна доброчесність як критерій якості освіти. Формування культури академічної доброчесності в учасників освітнього процесу. Порушення академічної доброчесності в системі позашкільної освіти. Види академічної відповідальності. Доброчесність у професійному розвитку керівника та педагогічного працівника ЗПО. Оцінювання та самооцінювання на засадах академічної доброчесності й академічної свободи. Положення про академічну доброчесність як етичний кодекс закладу освіти: особливості управлінської діяльності зі створення та імплементації.

Тема 2.6. Педагогічна рада в закладі позашкільної освіти: статус, повноваження та роль у сучасному управлінні

Педагогічна рада як колегіальний орган управління ЗПО в умовах автономії та забезпечення якості освіти. Нормативно-правові засади діяльності педагогічної ради відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про позашкільну освіту». Розмежування повноважень керівника закладу та педагогічної ради. Реалізація рішень педагогічної ради в управлінській діяльності закладу освіти. Роль педагогічної ради у функціонуванні внутрішньої системи забезпечення якості освіти, професійному розвитку педагогічних працівників, підтримці освітніх змін та розвитку педагогічного партнерства. Педагогічна рада як інструмент колегіального аналізу освітньої діяльності та прийняття управлінських рішень. Сучасні підходи до проектування та проведення педагогічних рад: проблемно-аналітичні, практико-орієнтовані, дискусійні та інтерактивні формати роботи. Цифровізація діяльності педагогічної

ради, особливості організації дистанційних і гібридних засідань. Нормативні вимоги до ведення документації, оформлення протоколів та реалізації прийнятих рішень.

МОДУЛЬ 3. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Тема 3.1. Нормативно-правове забезпечення функціонування освіти в умовах системних змін

Основні нормативно-правові акти у сфері освіти, особливості застосування їх в діяльності закладу позашкільної освіти. Методи й інструменти аналізу і синтезу нормативної інформації в галузі освіти. Правові норми безпекового та гнучкого регулювання в умовах надзвичайних ситуацій. Унормовування дистанційного навчання, змішаного формату, трудових відносин, гарантій збереження робочих місць для освітян тощо в умовах воєнного стану. Нормативні вимоги до створення безпечного фізичного та психологічного освітнього середовища. Нормативні акти органів місцевого врядування. Взаємодія органів місцевого самоврядування із закладом позашкільної освіти.

Тема 3.2. Стратегії розвитку, тенденції та зміни в позашкільній освіті в сучасних умовах. Сутність компетентнісного підходу в позашкільній освіті.

Ключові вектори трансформації позашкільної освіти в контексті сучасних євроінтеграційних та соціокультурних процесів. Нові нормативні вимоги щодо цифровізації та адаптації освітнього простору до умов воєнного стану. Сутність компетентнісного підходу (переорієнтація гурткової роботи з пасивного засвоєння знань на формування практичних навичок для реального життя). Інтеграція компетентнісного підходу в навчальні програми. Нові стандарти якості позашкільної освіти та алгоритми їх упровадження. Модернізація підходів до навчання відповідно до актуальних запитів суспільства.

Тема 3.3. Мотиваційний менеджмент педагога, шляхи та засоби розвитку мотивації педагогів та здобувачів освіти

Мотиваційний менеджмент як технологія створення психологічно комфортного та стимулюючого освітнього середовища. Класичні та сучасні теорії мотивації, які можна ефективно адаптувати до умов закладу освіти. Внутрішня мотивація як головний рушій професійного зростання педагогів та успішного навчання здобувачів освіти. Техніки протидії професійному вигоранню, самомотивації та відновлення внутрішнього ресурсу. Інтерактивні методи, гейміфікація та гнучкі системи заохочення. Формування навчальної мотивації здобувачів освіти. Створення мотивувального освітнього середовища.

Тема 3.4. Діловодство в закладах освіти. Електронний документообіг. Звернення громадян. Доступ до публічної інформації

Підвищення управлінської та виконавчої культури працівників освіти через оптимізацію роботи з документами. Чинні державні стандарти щодо складання, реєстрації та зберігання наказів, актів, довідок та протоколів. Електронний документообіг, використання кваліфікованого електронного підпису (КЕП) та

спеціалізованих платформ. Вимоги Закону України «Про звернення громадян». Особливості забезпечення права на доступ до публічної інформації та захисту персональних даних учасників освітнього процесу.

Тема 3.5. Безпечний освітній простір закладу позашкільної освіти: умови, підходи та особливості організації з урахуванням сучасних вимог

Нормативно-правові акти щодо створення безпечного освітнього середовища ЗО. Сучасні підходи до створення безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану та підвищених ризиків. Аналіз питань організації цивільного захисту, охорони праці, пожежної безпеки та реагування на надзвичайні ситуації. Механізми формування культури безпеки в ЗО, організація профілактичної роботи щодо попередження травматизму, насильства, булінгу та інших ризиків, що можуть впливати на фізичне й психологічне благополуччя учасників освітнього процесу. Взаємодія ЗО з органами місцевого самоврядування, службами цивільного захисту, правоохоронними органами та батьківською громадськістю для забезпечення комплексного підходу до безпеки. Аналіз інструментів моніторингу та оцінювання стану безпечного освітнього середовища. Шляхи вдосконалення безпечного освітнього середовища відповідно до сучасних вимог законодавства та стандартів якості освіти.

Тема 3.6. Наукова діяльність ЗПО. Портфоліо досягнень керівників, педагогів та здобувачів освіти як управлінська та освітня технологія

Науково-методична та дослідницька діяльність ЗПО в контексті розбудови його внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Наукова активність як фактор професійного зростання колективу та формування іміджу ЗПО. Технології портфоліо як сучасний інструмент автентичного оцінювання та саморозвитку. Проектування індивідуального портфоліо досягнень для менеджерів, керівників гуртків та вихованців. Роль портфоліо в управлінні якістю освіти та фіксації динаміки результативності освітнього процесу. Види портфоліо: презентаційні, комплексні, тематичні та цифрові (електронні) варіанти. Критерії оцінювання матеріалів портфоліо під час конкурсів та захисту наукових робіт.

Тема 3.7. Усноісторичні, пошукові та історико-меморіальні проєкти в ЗПО як фактор повоєнної освіти: мета, умови реалізації, психолого-педагогічний та соціальний ефекти

Потенціал краєзнавчої, пошукової та історико-меморіальної роботи ЗПО в реаліях воєнного та повоєнного часу. Методологія усної історії як дієвого інструменту фіксації національної пам'яті та рефлексії історичних подій безпосередніми очевидцями. Ключові цілі та педагогічні умови для безпечної та етичної реалізації пошукових проєктів з підлітками. Психолого-педагогічні ефекти реалізації проєкту (формування резильєнтності, національної ідентичності та критичного мислення вихованців). Соціальний ефект проєктів (інтеграція ЗПО в життя громади та збереження локальної історії). Питання трансформації виховної системи ЗПО відповідно до викликів сучасності.

Тема 3.8. Створення та використання цифрових ресурсів для управління освітнім процесом в ЗПО

Цифрові ресурси як інструмент управління освітнім процесом у ЗПО в умовах цифрової трансформації та реалізації Концепції «Нова українська школа». Формування цифрової архітектури ЗО для забезпечення ефективної організації освітньої діяльності, управлінської комунікації, координації роботи педагогічного колективу, моніторингу результатів навчання та підтримки прийняття управлінських рішень. Критерії добору та ефективного використання цифрових ресурсів для забезпечення якості освітнього процесу, організації командної взаємодії, управління інформаційними потоками та автоматизації управлінських процедур. Використання цифрових сервісів для планування діяльності, збору, аналізу та візуалізації даних, створення освітнього контенту, проведення моніторингових досліджень і підтримки внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Можливості цифрових платформ і сервісів для управління освітнім процесом, професійної комунікації та розвитку цифрового освітнього середовища ЗО. Практики використання цифрових інструментів для підвищення ефективності управлінської діяльності, оптимізації робочих процесів та розвитку культури прийняття рішень на основі даних.

Тема 3.9. Штучний інтелект: нові можливості для підвищення якості управлінських рішень

Штучний інтелект як інструмент підтримки управлінської діяльності в ЗО. Можливості та обмеження використання генеративного й аналітичного ШІ. Принципи відповідального використання технологій штучного інтелекту в освітньому середовищі. Захист персональних даних, академічна доброчесність та професійна відповідальність керівника. Промпт-інжиніринг як інструмент ефективної взаємодії із системами штучного інтелекту. Алгоритми критичного аналізу результатів роботи нейромереж. Практичні кейси використання ШІ для підтримки управлінських рішень.

Тема 3.10. Кібербезпека в закладі освіти. Безпека роботи з інтернетом

Актуальні загрози кібербезпеці в освітньому середовищі та шляхи їх попередження. Аналіз питань захисту персональних даних, інформаційної безпеки, безпечного використання цифрових сервісів та мережевих ресурсів. Організаційні та технічні заходи щодо формування безпечного цифрового середовища ЗО.

3.11. Педагогічна практика

Ознайомлення з перспективними педагогічними практиками організації освітнього процесу в ЗПО. Аналіз сучасних моделей та форм організації освітнього процесу. Відвідування та аналіз навчальних занять, спостереження за освітнім середовищем, ознайомлення з внутрішньою документацією щодо організації охорони праці, безпеки життєдіяльності в закладі, використання здоров'язбережувальних технологій.

Підсумкові заходи

Контроль знань (тестування, підсумкова робота тощо)

Тестування професійного зростання педагогічних працівників. Анкета зворотного зв'язку щодо організації освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації. Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Підсумкова сесія (конференція) з обміну досвідом

Презентація результатів професійної діяльності та набутого досвіду. Представлення практичних напрацювань, обговорення актуальних питань управлінської діяльності, підбиття підсумків навчання та визначення перспектив професійного розвитку.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Вправа «Проект від ідеї до заявки». Слухачі визначають актуальну проблему роботи закладу освіти (структурного підрозділу) та розробляють концепцію міні-проекту для участі в грантових програмах. Формулюють мету, завдання, цільову аудиторію, очікувані результати та можливі джерела фінансування.
2. Вправа «Педрада навпаки». Слухачі проектують модель педагогічної ради за принципом зворотного дизайну (за моделлю (UbD) Гранта Вігінса та Джея Мактая): від очікуваного результату до змісту, форм роботи та управлінських рішень. Розробляють сценарій педагогічної ради для розв'язання актуальної проблеми виховної діяльності закладу освіти.
3. Вправа «Цифрова експертиза рішення». Слухачі розробляють цифровий ресурс для підтримки освітньої діяльності або внутрішнього моніторингу якості освіти. Проводять оцінювання ефективності створеного ресурсу за визначеними критеріями та формулюють пропозиції щодо його вдосконалення.
4. Вправа «Безпековий аудит». Слухачі ідентифікують ризики середовища й розробляють протоколи мінімізації загроз.
5. Практичні кроки організації та впровадження інклюзивного навчання дітей з ООП.
6. Обговорення компонентів інклюзивної компетентності педагогічного працівника ЗПО профілю європейського зразка.
7. Вправа «Спільне та відмінне» в категоріях: «особа з особливими потребами» та «особа з особливими освітніми потребами».
8. Кейс «Шість напрямів безбар'єрності». Викладач запрошує слухачів до зворотного зв'язку щодо розуміння сутності кожного напрямку безбар'єрності та пропонує навести приклади реалізації напрямів в Україні, робить узагальнення.
9. Кейс «Мандрівка Довідником безбар'єрності». Розглядається кожен розділ з наведеними прикладами безбар'єрної мови, заміни термінології, ефемізмами та маскувальними словами.
10. Аналіз стану безпечності освітнього середовища ЗО. Проводиться самооцінювання безпечності освітнього простору закладу з таких напрямів (за вибором слухача): фізична безпека; психологічна безпека; цифрова безпека;

інклюзивність освітнього середовища; готовність до надзвичайних ситуацій. За результатами самооцінювання готується аналітична довідка з визначенням сильних сторін, ризиків та шляхів удосконалення.

11. Розроблення плану заходів з підвищення рівня безпеки освітнього середовища. Складається проект плану заходів на навчальний рік, який передбачає (за вибором слухача): профілактику булінгу та кібербулінгу; формування культури безпечної поведінки; удосконалення системи цивільного захисту; взаємодію з батьками та громадою; розвиток навичок психологічної стійкості учнів і педагогів. План презентується у вигляді дорожньої карти з визначенням відповідальних осіб, термінів виконання та очікуваних результатів.

12. Аудит цифрової безпеки ЗО. Здійснюється оцінювання стану кібербезпеки закладу за такими напрямками (за вибором слухача): захист облікових записів працівників; використання складних паролів і двофакторної автентифікації; безпечне зберігання персональних даних; захист комп'ютерної техніки та локальної мережі; організація резервного копіювання інформації. За результатами готується перелік ризиків та пропозицій щодо підвищення рівня кіберзахисту.

13. Проведення соціометричного дослідження Дж. Морено. Опитування вихованців у гуртку. Розроблення соціоматриці та соціограми. Формування висновків та практичних рекомендацій.

14. Діагностичний тест на виявлення рівня емоційного інтелекту (EQ) Н. Холла. Тестування та аналіз отриманих результатів.

15. Розроблення програми моніторингу якості освіти за темою «Психологічний клімат в ЗПО».

16. Анкетне опитування вихованців у гуртках з використанням інструментів та методики ДСЯО, які рекомендовані для проведення СОУП.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про позашкільну освіту».
3. Закон України «Про академічну доброчесність».
4. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
5. Закон України «Про авторське право і суміжні права».
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 р. № 800.
7. Наказ МОН «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» від 09.09.2022 № 805 (з оновленнями).
8. Наказ МОН «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України» від 24.12.2025 № 1704 (із змінами).

9. Наказ МОН «Про затвердження Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» від 30.12.2024 № 1820.

10. Наказ МОН «Про затвердження Положення про наукове товариство учнів» від 10.11.2014 р. № 1287.

11. Наказ МОН від 16.01.2020 № 54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти».

12. Проект наказу МОН України «Про затвердження Порядку проведення інституційного аудиту закладів позашкільної освіти» (file:///C:/Users/Администратор/Downloads/1124_0_19-22.pdf).

13. Наказ Державної служби якості освіти України «Про Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах позашкільної освіти» від 20.03.2026 № 01-10/215.

Основна література

1. Биковський Я. Т. Педагогічні умови діяльності гуртків закладів позашкільної освіти : монографія. Київ : ШЦ АЛКОН, 2020. 148 с.

2. Вербицький В. Виховний потенціал закладів позашкільної освіти : методичний посібник. Київ: НЕНЦ, 2025. 376 с.

3. Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» : методичний посібник / А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, В. В. Мачуський ; за ред. В. В. Мачуського. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 223 с

4. Модернізація організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти : метод. посіб. / [А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко ; за ред. В. В. Мачуського] ; Ін-т проблем виховання НАПН України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020, 223 с.

5. Гуменюк В.В., Бенедя Т.І. Кадрова політика закладу освіти в умовах автономії : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2021. 256 с.

6. Гуменюк В.В., Зазуліна Л.В., Блажівська В.М. Правові аспекти освітньої діяльності в умовах законодавчих змін : навч. посіб. Хмельницький : ХОППО, 2023. 244 с. URL: <https://hoippo.km.ua/?p=9849>

7. Гуменюк В. В. Аналіз стійкості та конкурентоспроможності закладу освіти в умовах невизначеності. *Адаптивні процеси в освіті* : збірник матеріалів 5-го Міжн. наукового форуму /за заг. ред. Г.В. Єльнікової. Київ: Юстон, 2026, 282 с. Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 5-th International Scientific Forum / for general edr. H. Yelnykova. Kyiv: Yuston, 2026, 282 p. С. 97 - 99.

8. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект. навч. посіб. / Авт. колектив: за ред. З.В. Рябової. Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021. 273 с.

9. Правила організації діловодства у закладах освіти відповідно до нових вимог: метод. посібник. За заг. ред. В. М. Блажівської. Хмельницький: ХОППО,

2023. 108 с. URL: <https://hoippo.km.ua/?p=9455>

6. Білошицький С., Мітягіна С. Формування науково-дослідницького портфоліо здобувача освіти: педагогічні ефекти та методика роботи. Хмельницький: ХОІППО ім. А. Назаренка. 2025. 30 с.

7. Наукові статті: підготовка, написання, оприлюднення (методичні рекомендації для педагогічних працівників) / Автор-укладач С. С. Мітягіна. Хмельницький. 2017. 33 с.

8. Білошицький С., Мітягіна С. Підготовка учнівських команд до турніру юних філософів і релігієзнавців: методичні рекомендації та тренувальні вправи. Хмельницький. 2019. 32 с.

9. Білошицький С., Мітягіна С. Розвиток науково-дослідницької компетентності вчителя : Навчально-методичне видання для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Хмельницький. 2019. 168 с.

10. Білошицький С.В., Мітягіна С.С. Організація діяльності керівника науково-дослідницької роботи учня : Методичні матеріали. Хмельницький. 2020. 80 с.

11. Білошицький С., Мітягіна С. Практикум з підготовки учнів до участі в наукових заходах та інтелектуальних змаганнях. Хмельницький. 2021. 44 с.

12. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій ІІІ в закладах вищої освіти : [метод. рек.] / Міністерство освіти і науки України. 2025.

URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf>

13. Розроблення документаційного забезпечення моніторингу якості освіти в закладі ЗСО / Розробники С. Мітягіна, А. Теслик. Хмельницький. 2022. 32 с.

14. Управління закладом освіти в умовах розбудови Нової української школи і нових суспільних викликів: досвід та перспективи: зб. м-лів ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. / за ред. В. В. Гуменюк, С.В.Білошицького. Хмельницький : ХОІППО, 2025. 288 с. URL: <https://hoippo.km.ua/?p=14396>

Додаткова література

1. Бирко Н. М. Безбар'єрність – нова суспільна норма в Україні. *Інклюзія в Україні в умовах війни: виклики та перспективи*: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 15 трав. 2025р.). Хмельницький: ХІСТ Університету «Україна», 2025. С. 29-32.

2. Бирко Н. М. Розвиток інклюзивної компетентності педагогічного працівника та керівника сучасного закладу освіти. *Індивідуальна освітня траєкторія формування професійної компетентності керівника закладу освіти в умовах змін та технології її впровадження: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Луцьк, 27 травня 2024 р.)* / упоряд. Стащенко М. О., [Ел. збірник]. Луцьк: ВІППО, 2024. С. 78-83.

3. Біла книга з регулювання ШІ в Україні : [інформ. вид.] / Міністерство цифрової трансформації України. 2024. URL:

<https://storage.thedigital.gov.ua/files/a/ba/d5da75c2613e331bb89258f950adcbae.pdf>

4. Гуменюк В. В. Мікс-аналітика в діяльності керівника сучасного закладу освіти. *Розвиток системи управління організацією: Європейська практика та досвід України*: Мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю (14 травня 2026 р., м. Харків) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; за заг. ред. академ. Ю. Бойчука, наук. ред. проф. О. Мармаза [Ел. вид.]. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026. С. 118 - 123.

5. Денисенко О. Накази з кадрових питань: оформляємо без помилок. *Практика управління закладом освіти*. 2022. № 1. URL:

<https://m.edirshkoly.mcfr.ua/945958?forceDeviceType=1>

6. Довідник безбар'єрності. URL: <https://bf.in.ua>

7. Любченко Н. В. Технологічний аспект розроблення стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 6 (195). С. 26-32. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-6\(195\)-26-32](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-6(195)-26-32)

8. Мамиченко С.А. Soft skills сучасного фахівця : навчально-методичний посібник. Київ : Академперіодика, 2024. URL: https://akademperiodyka.org.ua/uk/books/educational_publications/soft-skills-of-a-modern-specialist/

9. Професійна компетентність керівника сучасного закладу освіти: код епохи /М-али Всеукр. наук.-практ. конф. : за заг. ред. В. В. Гуменюк. Хмельницький : ОШПО, 2020. 366 с. URL :

https://drive.google.com/file/d/1SgCL8MqUHFu70HsNnrzjYpt_eOAvJaTM/view

10. Білошицький С., Мітягіна С. Фокус-групові дослідження в ЗЗСО як складова ВСЗЯО та моніторингів якості освіти: актуальність, переваги, рекомендації. Хмельницький: ХОШПО ім. А. Назаренка. 2026. 57 с.

11. Соціологічні дослідження в шкільному колективі: функції, методи, організація проведення та інтерпретація результатів: Методичний посібник для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів / Уклад. С.В. Білошицький, С.С. Мітягіна. Хмельницький. 2016. 93 с.

12. Соціологічна служба в закладі ЗСО як елемент ВСЗЯО: педагогіко-управлінський потенціал, технології діяльності, порядок організації /Авт.-уклад. Білошицький С.В., Мітягіна С.С. Хмельницький: ХОШПО ім.А.Назаренка. 2023.72 с.

13. Методичний путівник керівника гуртка сучасної школи та позашкілья. Частина 1. / Укладач С. Б. Пітко. Львів : ЛОШПО. 2019. 35 с.

14. Методичний путівник керівника гуртка сучасної школи та позашкілья. Частина 2./ Укладач Пітко С. Б. Львів: ЛОШПО. 2020. 79 с.